De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Zijne Excellentie J. van Essen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

cc. :

- Gedeputeerde en Provinciale Staten Provincie Overijssel
- Vaste kamercommissie Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Onderwerp **Datum**
Gezamenlijke reactie drie gemeenten uit Noordoost-Twente op de aanpak van stikstof, natuur en landbouw 30 september 2026

Geachte minister Van Essen,

De gemeenten Dinkelland, Losser en Tubbergen vormen gezamenlijk het buitengebied van Noordoost-Twente, een prachtig en uniek deel van Nederland[1]. Natuur, historie, landschap, landbouw, wonen, werken en recreatie zijn hier al generaties lang met elkaar verweven. Juist die verwevenheid maakt ons gebied waardevol, maar brengt ook complexe opgaven met zich mee. Daarom werken wij al jaren samen aan ons landelijk gebied. Wij onderschrijven de noodzaak van structureel natuurherstel en een oplossing voor de stikstofproblematiek. Daarbij moeten toekomstbestendige landbouw, vergunningverlening en natuurherstel met elkaar in balans worden gebracht.

Tegelijkertijd is nog onvoldoende duidelijk hoe de voorgestelde maatregelen in de praktijk zullen uitwerken en wat zij betekenen voor de leefbaarheid van het landelijk gebied. Daarom brengen wij met deze brief onze gezamenlijke aandachtspunten en vragen onder uw aandacht.

Duidelijkheid en perspectief voor landbouw en natuurherstel

Onze inwoners en ondernemers verkeren al geruime tijd in onzekerheid. Er moeten stappen worden gezet, maar die stappen moeten wel richting geven voor de langere termijn. Agrariërs moeten weten welk type landbouw op langere termijn mogelijk en gewenst is, welke ontwikkelroutes voor hun bedrijf openstaan en op welke ondersteuning zij kunnen rekenen. Een dergelijke visie doet een beroep op ondernemerschap en biedt langdurig richting, perspec

tief en duidelijkheid.

Ook is een daadwerkelijke oplossing voor de PAS-melders, die al te lang wachten op duidelijkheid en rechtszekerheid, van groot belang.

[1] In de ontwerp-nota Ruimte staat Noordoost-Twente als waardevol cultuurlandschap aangeduid.

Vanuit onze praktijkervaring vragen wij aandacht voor de vraag hoe de verdere uitwerking niet alleen kan bijdragen aan de noodzakelijke reductiedoelen, maar ook voldoende perspectief kan bieden aan ondernemers die willen investeren in een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Voor hen is van belang dat voldoende instrumenten beschikbaar komen die praktisch toepasbaar, financieel haalbaar en juridisch houdbaar zijn. Bedrijven die toekomstbestendig willen doorgaan, moeten weten welke mogelijkheden zij hebben om te investeren, te innoveren of hun bedrijfsvoering aan te passen. Dit vraagt om een heldere langere termijnvisie op de toekomst van ons landelijk gebied. Agrarische bedrijven moeten weten waar zij aan toe zijn. Alleen dan kunnen ze investeren, innoveren en hun bedrijfsvoering aanpassen.

Wij vragen aandacht voor de vraag hoe de voorgenomen emissiesturing zich verhoudt tot de huidige systematiek van vergunningverlening, die gekoppeld is aan depositie, en de depositiebeoordeling. Voor ondernemers is het van belang dat inspanningen op bedrijfsniveau om te komen tot emissiereductie daadwerkelijk kunnen leiden tot het verkrijgen van een vergunning.

Daarnaast vragen wij aandacht voor het belang van systeemherstel en optimaal beheer binnen natuurgebieden, met oog voor andere drukfactoren dan alleen stikstof. Voor daadwerkelijk natuurherstel zijn voldoende aandacht en middelen voor beheer nodig. Een optimale inzet binnen natuurgebieden is bovendien noodzakelijk voor het draagvlak voor maatregelen daarbuiten.

Praktijktoets en sociaaleconomische gevolgen

De kabinetsplannen bieden nog niet op alle onderdelen voldoende duidelijkheid. Bovendien is nog niet helder of alle maatregelen binnen de gestelde kaders uitvoerbaar en effectief zijn in ons gebied. Wij dringen daarom aan op een praktijktoets per gebied voordat maatregelen definitief worden vastgesteld. Daarbij zou niet alleen gekeken moeten worden naar de theoretische emissiereductie, maar ook naar de effectiviteit, technische uitvoerbaarheid, investerings- en exploitatiekosten, het verdienvermogen, de gevolgen voor vergunningverlening en de juridische houdbaarheid.

De stapeling van generieke maatregelen raakt het buitengebied van Noordoost-Twente relatief hard. Onze regio kent bovengemiddeld veel Natura 2000-gebieden en beeklopen die onder de Kaderrichtlijn Water vallen, melkveehouderijen en een sterke verwevenheid tussen agrariërs en hun omgeving. Er is sprake van een gedeeld landschap en cultuurhistorie, en van veel agrarische erven die al meer dan vier generaties in de familie zijn. Dit maakt de opgave hier complexer dan in veel andere delen van Nederland. Wij vragen daarom om evenredigheid en mogelijkheden om bij te sturen wanneer de praktijk anders uitpakt dan op papier is voorzien. Voor onze gemeenten is de leefbaarheid van het buitengebied cruciaal. De gevolgen van maatregelen raken niet alleen agrarische bedrijven, maar ook gezinnen, werkgelegenheid, voorzieningen en de vitaliteit van onze dorpen. Wij achten het daarom van belang dat bij de verdere uitwerking ook de sociaaleconomische gevolgen vooraf en expliciet in beeld worden gebracht.

Gebiedsgericht maatwerk voor Noordoost Twente

Onze ligging en gebiedskenmerken vragen om maatwerk. Vanuit de praktijk ontvangen wij signalen dat de grens met Duitsland de samenwerking tussen melkveehouders en het beperkte aantal akkerbouwers binnen een straal van 25 kilometer zal bemoeilijken. Daarnaast vragen wij aandacht voor de betekenis van grensoverschrijdende stikstofdepositie. Deze omstandigheden kunnen niet uitsluitend met generieke maatregelen worden aangepakt. Per gebied moet worden bepaald welke aanpak daadwerkelijk effectief is en recht doet aan de landbouwkundige, ecologische en sociaaleconomische situatie.

Dat geldt in het bijzonder voor Natura 2000-gebieden en eventuele zoneringen daaromheen. Wij hechten eraan dat de selectie van gebieden, het type zonering en de omvang daarvan per Natura-2000 gebied zorgvuldig en inzichtelijk worden onderbouwd. De zoneringen dienen zich specifiek te richten op

de aanwezige, stikstofgevoelige habitats in het desbetreffende Natura-2000 gebied en niet generiek op de buitengrenzen van een Natura-2000 gebied.

Daarbij vinden wij het van belang dat de feitelijk gerealiseerde stikstofreductie sinds 2019 wordt betrokken bij de beoordeling van de actuele situatie en eventuele resterende opgaven. In de afgelopen jaren zijn immers veehouders gestopt en worden verleende vergunningen niet altijd volledig benut. Wij vragen daarom hoe deze ontwikkelingen en reeds ingezette maatregelen worden meegewogen bij het bepalen van de feitelijke resterende opgave.

Ook vinden wij het van belang dat inwoners, agrarische ondernemers, gebiedspartners en gemeenten vanaf het begin worden betrokken bij de selectie en begrenzing van zones. Gemeenten beschikken over lokale netwerken en gebiedskennis die nodig zijn om gevolgen tijdig te herkennen, draagvlak op te behouden en werkbare oplossingen te ontwikkelen.

Realistisch tijdpad en juridische zekerheid

Gebiedsprocessen vragen tijd, vertrouwen en zorgvuldige besluitvorming. Vanuit onze ervaring vragen wij aandacht voor de uitvoerbaarheid van het voorgestelde tijdpad en voor de tijd die nodig is om via gebiedsplannen en eventuele omwisselbesluiten tot uitvoerbare oplossingen te komen. Daarbij vinden wij het belangrijk bestaande gebiedsprocessen zoveel mogelijk te benutten en te versterken. Zo kunnen opgebouwde kennis, relaties en vertrouwen behouden blijven.

Juridische borging van alle samenhangende opgaven is bij iedere maatregel een absolute voorwaarde. Ondernemers moeten erop kunnen vertrouwen dat keuzes en investeringen ook op langere termijn standhouden. Overheden moeten vergunningen kunnen verlenen op basis van een robuust en integraal kader. De ervaringen met de PAS-melders onderstrepen het belang ervan. Wij vragen derhalve om voldoende duidelijkheid vooraf over de juridische houdbaarheid van maatregelen voordat deze als instrumenten aan de ondernemers worden aangeboden of in gebiedsplannen worden opgenomen. Hierin vragen wij ook de bredere context te betrekken zoals de opgaven die volgen uit de Kaderrichtlijn Water en de Europese Natuur Herstelverordening.

Onze oproep

Wij vragen bij de verdere uitwerking van uw plannen om:

- ruimte te bieden voor gebiedsgericht maatwerk dat recht doet aan de kenmerken en omstandigheden van Noordoost-Twente;
- nadrukkelijk oog te houden voor het geheel en het voorkomen van onomkeerbare gevolgen voor landschap, leefbaarheid en sociaaleconomische kracht;
- vooraf inzicht en duidelijkheid te geven over beschikbare en juridisch houdbare ontwikkelroutes en ondersteuning voor agrarische ondernemers;
- voorafgaand maatregelen te toetsen op praktische uitvoerbaarheid, effectiviteit en financiële, juridische en sociaaleconomische gevolgen;
- de sturing op emissie consequent door te voeren, ook in de vergunningverlening;
- een structurele oplossing en rechtszekerheid te zoeken voor PAS-melders;
- te zorgen voor een realistisch tijdpad voor zorgvuldige gebiedsprocessen en bestuurlijke besluitvorming;
- actuele gegevens en de feitelijke stikstofreductie sinds 2019 te betrekken bij het bepalen van resterende opgaven;
- te zorgen voor voldoende aandacht en middelen voor systeemherstel en optimaal beheer van natuurgebieden;
- een langjarige toekomstvisie voor de landbouw in Nederland te bieden.

Wij willen actief bijdragen aan deze uitwerking. Vanuit onze kennis van Noordoost-Twente en onze lokale netwerken denken wij graag mee over oplossingen die het natuurherstel daadwerkelijk dichterbij brengen en tegelijkertijd ruimte laten voor toekomstbestendige agrarische bedrijven en een leefbaar buitengebied. Tijdens uw bezoek aan Noordoost-Twente gaan wij hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Dinkelland, Losser en Tubbergen,

Gemeente Dinkelland
namens het college van B&W

Wethouder De Way

Gemeente Losser
namens het college van B&W

Wethouder Scholten

Gemeente Tubbergen
namens het college van B&W

Wethouder Mensink